

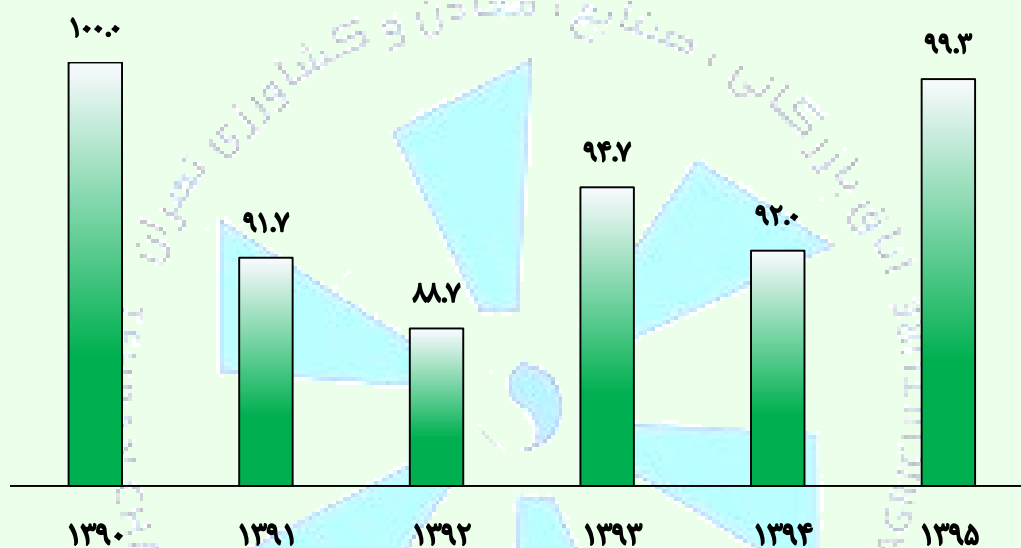
معاونت بررسی های اقتصادی

نگاهی به تغییر تولیدات صنعتی طی ده سال اخیر

بخش صنعت در سال ۱۳۹۵ سهمی در حدود ۲۲,۷ درصد از تولید ناخالص داخلی و ۳۲ درصد از اشتغال کشور را به خود اختصاص داده است. اما طی سال های اخیر وضعیت این بخش چندان مطلوب نبوده است.

شاخص کل تولید کارگاه های بزرگ صنعتی کشور (کارگاه های دارای ۱۰۰ نفر کارکن و بیشتر) در سال ۱۳۹۵ بر مبنای سال پایه ۱۳۹۰ به عدد ۹۹,۳ رسیده که در مقایسه با سال ۱۳۹۴ معادل ۷,۹ درصد افزایش یافته است. با این حال مقدار این شاخص هنوز به شاخص سال ۱۳۹۰ نرسیده است (شکل ۱).

شکل ۱: شاخص کل تولید کارگاه های بزرگ صنعتی بین سال های ۱۳۹۵-۱۳۹۰

منبع داده ها: بانک مرکزی.

میزان تولید کالاهای صنعتی و معدنی

میزان تولید کالاهای منتخب صنعتی و معدنی کشور در جدول ۱ نمایش داده شده است. همان طور که مشاهده می شود بیشترین رشد تولید سال ۱۳۹۵ را سه محصول کمباین با ۴۰,۸ دستگاه (۸۱,۳ درصد رشد)، ماشین لباسشویی با ۸۶۱,۷ هزار دستگاه (۷۴,۸ درصد رشد) و اتوبوس و مینی بوس با ۲۲۱۰ دستگاه (۶۹ درصد رشد) داشته اند.

شایان ذکر است که رشد بیش از ۸۰ درصدی تولید کمباین در سال ۱۳۹۵، به دلیل دریافت تسهیلات بانکی متقاضیان (طی قرارداد مشترکی با بانک کشاورزی، وزارت جهاد و واحد تولیدی) بوده است.

کمترین رشد تولید سال ۱۳۹۵ را هم سه کالای دی متیل ترفتالات با تولید ۶,۱ هزار تن (کاهش بیش از ۷۰ درصدی)، الیاف اکریلیک با تولید ۶,۹ هزار تن (حدود ۶۰ درصد کاهش) و نخ پلی استر با تولید ۲۱۲,۴ هزار تن (کاهش حدود ۱۹ درصدی) داشته اند.

شایان ذکر است کاهش بیش از ۷۰ درصدی دی متیل ترفتالات به دلیل فوت سهامدار اصلی این شرکت و وجود اختلاف میان شرکاء آنها بوده است.

معاونت بررسی های اقتصادی

نسبت تولید سال ۱۳۹۵ به ۱۳۸۵

در بین ۴۵ محصول منتخب صنعتی و معدنی، ۱۹ محصول نسبت تولید سال ۱۳۹۵ به تولید سال ۱۳۸۵ کوچکتر یا مساوی ۱ بوده، که نشان می دهد تولید این محصولات در سال ۱۳۹۵ نسبت به ده سال قبل کاهش یافته یا بدون تغییر مانده است. کمترین این نسبت مربوط به محصول دی متیل ترفتالات بوده که تولید این محصول در سال ۱۳۹۵ حدود ۰,۱ تولید سال ۱۳۸۵ است.

بیشترین رشد محصولات منتخب صنعتی و معدنی نسبت به ده سال قبل به ترتیب شامل فیبر با نسبت ۱,۱۰، الیاف و تاپس پلی استر با نسبت ۷,۱ و نخ پلی استر با نسبت ۴,۱ بوده است. همچنین تنها ۵ محصول وجود دارد که در این ده سال بیش از ۲ برابر رشد کرده است.

جدول ۱: میزان تولید محصولات منتخب صنعتی و معدنی در سال ۱۳۹۵

ردیف	نام محصول	واحد سنجش	تولید در سال ۱۳۹۵	نسبت تولید سال ۱۳۹۵ به تولید سال ۱۳۸۵	درصد تغییر نسبت به سال قبل
۱	کمباین	دستگاه	۴۰۸.۰	۰.۴	۸۱.۳
۲	ماشین لباسشوئی	هزار دستگاه	۸۶۱.۷	۱.۲	۷۴.۸
۳	اتوبوس و مینی بوس	دستگاه	۲۲۱۰.۰	۰.۴	۶۹.۰
۴	کامیون کشنده	دستگاه	۱۵۰۲۲.۰	۰.۸	۵۱.۵
۵	سواری	هزار دستگاه	۱۲۵۵.۲	۱.۴	۴۰.۷
۶	دوده	هزار تن	۱۰۲.۷	۱.۴	۲۹.۳
۷	الیاف و تاپس پلی استر	هزار تن	۱۹۹.۸	۷.۱	۲۸.۲
۸	تراکتور	دستگاه	۱۴۶۰۷.۰	۰.۷	۲۳.۳
۹	انواع یخچال و فریزر	هزار دستگاه	۸۸۹.۴	۱.۰	۲۰.۶
۱۰	سموم دفع آفات نباتی	هزار تن	۳۲.۱	۱.۹	۱۷.۲
۱۱	لاستیک خودرو	هزار تن	۲۲۴.۰	۱.۱	۱۷.۱
۱۲	فیبر**	هزار متر مکعب	۶۹۹.۸	۱۰.۱	۱۶.۳
۱۳	کنسانتره ذغال سنگ	هزار تن	۱۲۳۲.۰	۱.۲	۱۰.۶
۱۴	محصولات پتروشیمی	میلیون تن	۵۰.۷	۳.۲	۹.۰
۱۵	فولاد خام	هزار تن	۱۸۰۱۹.۷	۱.۸	۹.۰
۱۶	پودر شوینده	هزار تن	۶۸۵.۶	۱.۱	۷.۱
۱۷	تلویزیون رنگی	هزار دستگاه	۱۴۹۵.۵	۱.۳	۷.۰
۱۸	انواع کاغذ	هزار تن	۵۸۱.۳	۱.۲	۶.۸
۱۹	کولر آبی	هزار دستگاه	۷۲۳.۴	۱.۰	۵.۷
۲۰	سنگ آهن	هزار تن	۳۱۷۱۱.۴	۱.۷	۴.۲
۲۱	وانت	هزار دستگاه	۷۷.۷	۰.۵	۳.۳

معاونت بررسی های اقتصادی

ردیف	نام محصول	واحد سنجش	تولید در سال ۱۳۹۵	نسبت تولید سال ۱۳۹۵ به سال ۱۳۸۵	درصد تغییر نسبت به سال قبل
۲۲	محصولات فولادی	هزار تن	۱۷۶۸۱.۷	۱.۴	۱.۴
۲۳	نئوپان	هزار مترمکعب	۷۶۸.۱	۱.۲	۰.۸
۲۴	چرم*	میلیون فوت مربع	۴۶.۸	۱.۰	۰.۶
۲۵	انواع پاپوش و کفش	میلیون زوج	۱۳۰.۷	۰.۷	۰.۵
۲۶	فرش ماشینی	هزار مترمربع	۸۹۷۳۶.۰	۲.۲	۰.۳
۲۷	شیشه جام	هزار تن	۷۲۸.۴	۰.۹	۰.۱
۲۸	L.A.B (بزن خطی الکیل)	هزار تن	۱۴۴.۲	۱.۰	-۰.۶
۲۹	روغن نباتی	هزار تن	۱۳۶۲.۷	۰.۹	-۰.۶
۳۰	ظروف شیشه‌ای	هزار تن	۴۴۵.۵	۱.۴	-۰.۸
۳۱	مس کاتد	هزار تن	۱۹۰.۱	۰.۹	-۱.۶
۳۲	الکتروموتور*	هزار دستگاه	۸۹۲۷.۱	۱.۹	-۳.۲
۳۳	روغن موتور و صنعتی تصفیه اول	هزار تن	۴۲۷.۶	۰.۷	-۳.۳
۳۴	پودر آلومینا	هزار تن	۲۳۵.۲	۱.۴	-۳.۶
۳۵	شمش آلومینیوم	هزار تن	۳۴۰.۱	۱.۷	-۳.۷
۳۶	نخ سیستم پنبه ای و ترکیبی الیاف مصنوعی	هزار تن	۲۰۰.۷	۱.۰	-۳.۸
۳۷	ظروف چینی	هزار تن	۴۷.۵	۱.۱	-۴.۰
۳۸	کاشی و سرامیک	هزار متر مربع	۲۹۲۴۶۱.۹	۱.۷	-۴.۴
۳۹	دارو	میلیارد عدد	۳۸.۰	۱.۲	-۵.۹
۴۰	چینی بهداشتی	هزارتن	۷۴.۹	۰.۹	-۶.۰
۴۱	سیمان	هزارتن	۵۴۰۵۵.۸	۱.۵	-۶.۶
۴۲	کارتن	هزارتن	۳۱۰.۰	۰.۸	-۱۱.۴
۴۳	نخ پلی استر*	هزارتن	۲۱۲.۴	۴.۱	-۱۸.۵
۴۴	الیاف اکریلیک	هزار تن	۶.۹	۰.۲	-۵۹.۹
۴۵	D.M.T (دی متیل ترفتالات)	هزارتن	۶.۱	۰.۱	-۷۰.۵

* با توجه به نبود آمار این محصولات در سال ۱۳۸۵، از نسبت سال ۱۳۹۵ به ۱۳۸۶ استفاده شده است.

** با توجه به نبود آمار این محصول در سال‌های ۱۳۸۵ و ۱۳۸۶، از نسبت سال ۱۳۹۵ به ۱۳۸۷ استفاده شده است.

منبع داده‌ها: وزارت صنعت، معدن و تجارت.

نسبت بهره‌برداری

نسبت بهره‌برداری از تقسیم تولید سال ۱۳۹۵ نسبت به ماکزیمم تولید ده سال اخیر بدست می‌آید. این نسبت در واقع میزان بهره‌برداری از ظرفیت تولیدات صنعتی در سال ۱۳۹۵ نسبت به بالاترین تولید ده سال اخیر را نشان می‌دهد.

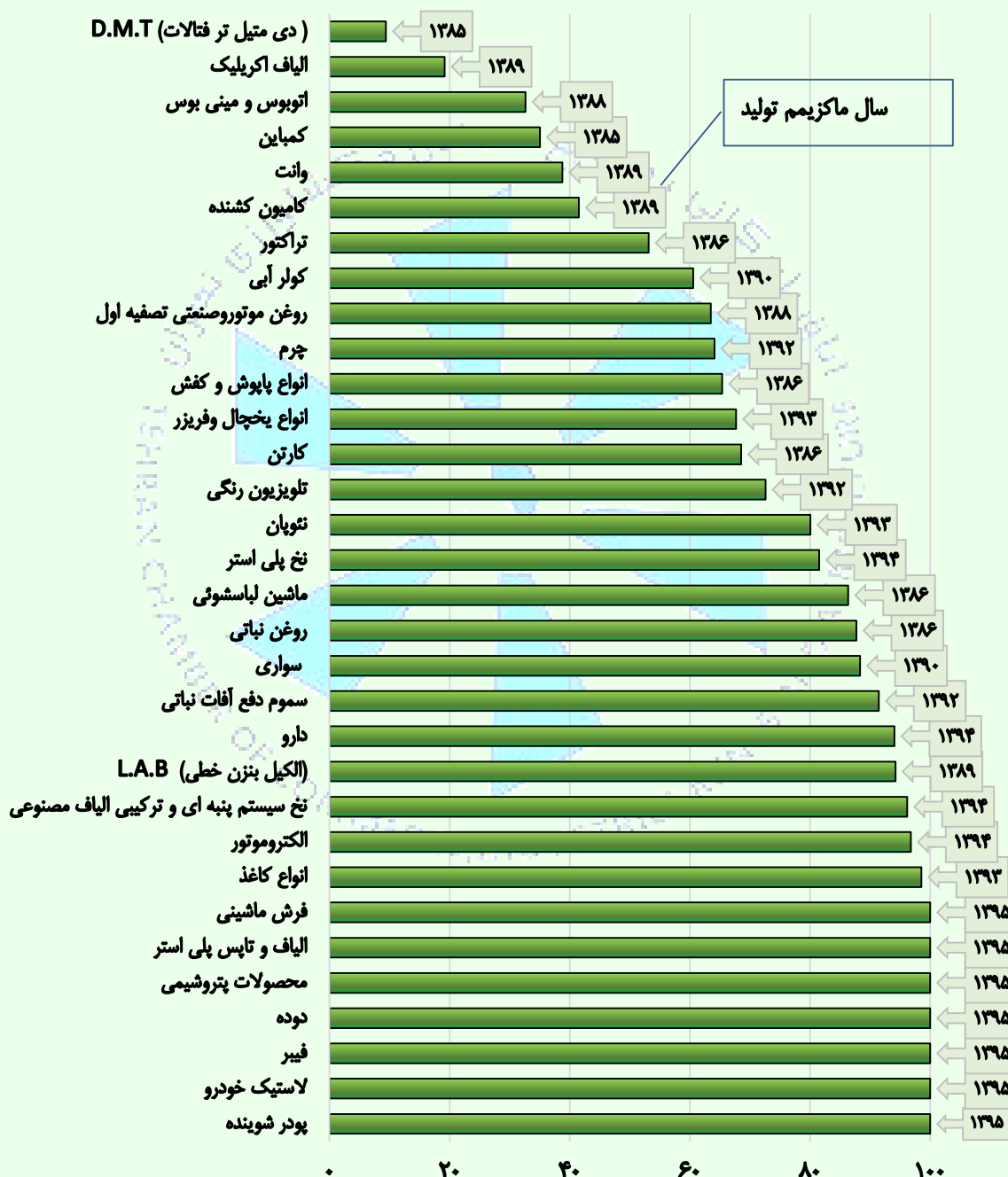
شایان ذکر است در این ارزیابی صرفاً میزان تولیدات ده سال اخیر ملاک عمل قرار گرفته و ارزیابی از افزایش ظرفیت‌های بعمل آمده طی سال‌های مذکور صورت نگرفته است.

معاونت بررسی های اقتصادی

نسبت بهره‌برداری در بین محصولات منتخب صنعتی

در بین ۳۲ محصول منتخب تنها ۷ محصول بوده که در سال ۱۳۹۵ نسبت بهره‌برداری تولید ۱۰۰ درصدی داشته‌اند (شکل ۲). به عبارتی دیگر بیشترین میزان تولید این رشته فعالیت‌های صنعتی در سال ۱۳۹۵ اتفاق افتاده است.

شکل ۲: نسبت بهره‌برداری در بین محصولات منتخب صنعتی در سال ۱۳۹۵

منبع داده‌ها: وزارت صنعت، معدن و تجارت.

معاونت بررسی های اقتصادی

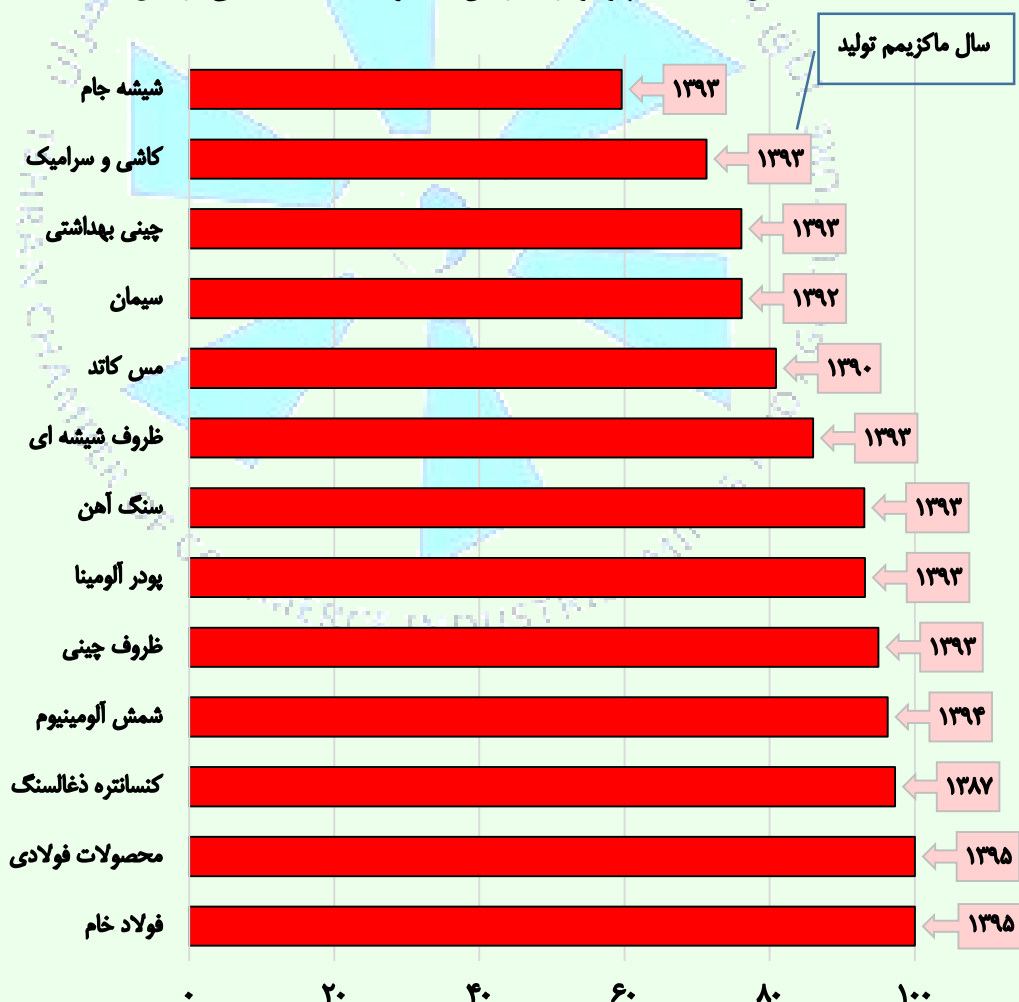
نکته قابل توجه آن است که برخی محصولات صنعتی مانند کمباین و اتوبوس و مینی بوس که بیشترین رشد تولید را در سال ۱۳۹۵ داشته‌اند، با این حال نسبت بهره‌برداری پایینی دارند. پایین بودن نسبت بهره‌برداری در بین این محصولات ظرفیت بالای آن‌ها را برای رشد تولید در سال‌های آتی نشان می‌دهد.

در بین محصولات منتخب صنعتی سه محصول دی‌متیل ترفتالات، ایف‌اکریلیک و اتوبوس و مینی بوس با نسبت‌های به ترتیب ۹، ۱۹ و ۳۳ درصد، کمترین نسبت بهره‌برداری را در بین محصولات منتخب صنعتی دارند.

نسبت بهره‌برداری در بین محصولات منتخب معدنی

در بین محصولات منتخب معدنی نیز در بین ۱۳ محصول منتخب تنها دو محصول فولاد خام و محصولات فولادی نسبت بهره‌برداری ۱۰۰ درصدی دارند. کمترین نسبت این محصولات متعلق به شیشه جام است که میزان تولید سال ۱۳۹۵ تنها به ۶۰ درصد از ماکزیمم تولید ده سال اخیر رسیده است.

شکل ۳: نسبت بهره‌برداری در بین محصولات منتخب معدنی در سال ۱۳۹۵

منبع داده‌ها: وزارت صنعت، معدن و تجارت.

معاونت بررسی های اقتصادی

بنابراین پایین بودن نسبت بهره‌برداری در بین محصولات صنعتی و معدنی نشان می‌دهد که اگر فضای کسب و کار مساعد شده و موانع موجود برای بخش تولید کشور برداشته شود، بخش صنعت ظرفیت بالایی برای رشد و رسیدن به ماکزیمم تولید در سال‌های آتی دارد.

بانک مرکزی، گزارش نتایج بررسی کارگاه‌های بزرگ صنعتی کشور سال‌های ۱۳۹۵-۱۳۹۰.
مرکز آمار ایران، گزارش نتایج آمارگیری نیروی کار در سال ۱۳۹۵.
وزارت صنعت، معدن، تجارت، گزارش عملکرد صنعت در سال‌های ۱۳۹۵-۱۳۸۵.

تهیه شده توسط پیام نوروزی

شهریور ماه ۱۳۹۶

